

"Яка краса – відродження країни! Яка печаль – надій сумні руїни..." Ці рядки з вірша "Червоні корогви" були написані 1918 року – у не найкращий для України час. Вони й сьогодні звучать на диво актуально, з тією ж ноткою трагізму, що й у ті, давно минулі роки. А належать вони Олені Пчілці (Ользі Петрівні Драгомановій-Косач), відомій українській письменниці, матері Лесі Українки.

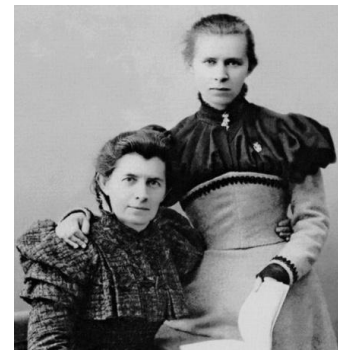
Олена Пчілка народилась 29 червня 1849 року у м. Гадяч на Полтавщині. Батько її, дрібний поміщик Петро Якимович Драгоманов, передова й освічена для свого часу людина, служив юристом при військовому міністерстві. Він мав і літературний хист – писав оповідання і вірші, стежив за сучасною літературою, виховував у гуманістичному дусі своїх дітей. 1866 року Ольга закінчила зразковий пансіон шляхетних дівчат у Києві, де здобула ґрунтовні знання з літератури, оволоділа німецькою і французькою мовами.

Михайло Драгоманов, старший брат Ольги, став відомим вченим-істориком, літературним критиком, громадським діячем. Його вплив на становлення молодшої сестри як письменниці незаперечний. Серед знайомих Михайла Драгоманова був і Петро Антонович Косач, який згодом став чоловіком Ольги. Вони одружилися 1868 року і незабаром виїхали до Новограда-Волинського (Звягеля), де після закінчення університету П. А. Косач одержав посаду голови з'їзду мирових посередників. 1879 р. Косачі переїхали до Луцька,

а 1880 р. – до села Колодяжного у Ковельському повіті.

На Волині Ольга Петрівна займається вивченням народної творчості – записує пісні, збирає орнаменти, починає творити сама. Її діяльність розпочалась наприкінці 1870-х років. Майже п'ятдесят літ трудилась вона на ниві української культури і літератури, виступаючи як прозаїк, поет, драматург, перекладач, літературний критик, фольклорист, етнограф, видавець, редактор.

А крім того – двоє синів і чотири доньки, красивих, розумних, талановитих, пішли у широкий світ з Косачівського дому. Мудрим і доброзичливим дороговказом, люблячим і строгим поводитирем для своїх дітей була саме їхня мати. Ольга Петрівна вчила своїх дітей малюванню (у неї самої був хист живописця), музиці, історії. Подружжя Косачів виховувало і навчало своїх дітей самотужки: Ользі Петрівні здавалось, що школа зруйнує її намагання виховати дітей "в українській мові".

З гордістю і вдячністю Леся Українка називала свою матір найкращою, найрозумнішою, найталановитішою жінкою світового рівня. А Олена Пчілка пишалась по-материнськи своїми дітьми, турбувалась про кожного з них, з любов'ю розказувала про всіх.

Домашні клопоти не перешкоджали творчості. Насичене високими устремліннями життя було зразком для дітей, а його благотворний вплив на них – безсумнівний. 1876

року у Києві було вперше надруковано дослідницьку працю Олени Пчілки "Український народний орнамент. Вишивки, ткани, писанки". 1880 – 90-і роки були часом розквіту літературної творчості Олени Пчілки. До речі літературний псевдонім – Олена Пчілка, був вибраний не випадково – письменниця уподібнювала себе до бджоли, яка носить мед у вулик рідної культури. Вона працює над перекладами і виданням творів М. В. Гоголя; пробує сили в драматургії: з'являється її п'еса-жарт на одну дію "Сужена – не огужена!". 1882 року в Києві виходить книжка поетичних перекладів "Українським дітям". Разом з М.Старицьким вона готує і видає альманах "Рада", в якому 1883 року було опубліковано її поему "Козачка Олена". 1886 року в Києві виходить її збірка поезій "Думки-Мережанки". З початку 1880-х років регулярно друкується в журналі "Зоря". 1887 року за активної підтримки Івана Франка видає альманах "Перший вінок".

Значне місце в літературному доробку Олени Пчілки посідають переклади. Вона перекладає Льва Толстого, Лермонтова, Пушкіна, Кольцова, Гоголя, Фета, Тютчева, Надсона, Тургенева, авторів античної та західноєвропейської літератури: Сафо, Овідія, Лонгфелло, Свіфта, Діккенса, Гете, Шіллера, Гейне, Гюґо, Доде, Словацького, Міцкевича, Андерсена, Мопассана та інших. Вона знайомить широкий загал з народною музикою, українською вертепною драмою, мистецтвом українських кобзарів, народними казками, українськими колядками.

Олені Пчілці належить поважне місце і в українській дитячій літературі. Крім численних поезій, казок, оповідань, вона написала для дітей багато п'єс: "Весняний ранок Тара-

совий", "Казка Зеленого гаю", "Щасливий день Тарасика Кравченка", "Киселик", "Скарб", "Мир миром", "Кобзареві діти".

Наприкінці 1890-х, після переїзду до Києва, Олена Пчілка поринає у літературне життя столиці. З 1905 року вона – член редколегії, а з 1907 редактор і видавець журналу "Рідний край", у якому друкувалось багато українських письменників, у т. ч. і Леся Українка. З 1908 року почав виходити додаток до "Рідного краю" – журнал для дітей "Молода Україна". Байки, казки, вірші, оповідання, що побачили світ у "Молодій Україні", становлять помітний внесок в українську дитячу літературу.

1924 року Олену Пчілку запрошують на роботу в Академію Наук УРСР, 1925 – обирають членом-кореспондентом Академії Наук УРСР. В останні роки життя, коли почалися сталінські репресії проти української інтелігенції, Ольга Петрівна Косач також зазнала переслідувань. 4 жовтня 1930 року Олена Пчілка померла. Поховано її у Києві на Байковому кладовищі.

Бібліографія

Олена Пчілка: [Біографія] // Дванадцять місяців. – К.;1999. – С.91-92.

Олена Пчілка: дорога на ешафот // Іванченко, Р.П. Я повертаю Україні те, що в неї вкрадено: статті, нариси, роздуми / Р. П. Іванченко, – К.: Укр. письменник, 2005. – С. 128-136.

Пчілка О. Вірші / О. Пчілка//Українська поезія дітям. – Харків: Фоліо, 2015. – С. 125-133

Пчілка О. Годі, діточки, вам спать!: Вірші, оповідання, казки, фольклорні записи. – К.: Веселка, 1991. – 334 с.: іл.

Пчілка О. Золоті дні золотого дитячого віку: автобіографічний нарис/ О. Пчілка. – К.: Веселка, 2011. – 79 с.: іл.

Пчілка О. Сосонка/ О. Пчілка. – К.: Школа,2007. – 176с.: іл.

Література про життя і творчість

Байло Л. Олена Пчілка: горда жіноча душа: [сценарій]/ Л. Байло// Українська мова і література в школах України. – 2018. - №6. – С. 52-57

Олена Пчілка: [Біографія, вірші]// Розкажіть онуку. – 2017. - №6. – С. 25-26

Українка,мати Українки: [Сценарій]//ШБІЦ.Бібліотечна робота. – 2018. - №5. – С. 26-33

Фольклорне мереживо: [Біографія О. Пчілки, підбірка оповідань]//Шкільна бібліотека. – 2019. - №6. – С. 70-72

Комунальний заклад "Запорізька обласна бібліотека для дітей "Юний читач"

Запорізької обласної ради

69006

м. Запоріжжя

Телефони: (061) 236-85-62

236-85-63

236-86-27

236-86-49

Факс: (061) 236-85-62

Ел. пошта: zobd@ukr.net

Сайт: zobd.zp.ua

Материнська школа Олени Пчілки

*До 170-річчя від дня народження
відомої української
письменниці і перекладачки*

Запоріжжя
2019